

RETAULES DEL SEGLE XVI A PALAMÓS, VILA-ROMÀ I VALL-LLOBREGA⁽¹⁾

PER

PERE TRIJUEQUE

Com a conseqüència dels meus treballs historiogràfics de recerca sobre les parròquies de Vila-romà i Vall-llobrega, he trobat, entre altres documents, les escriptures dels contractes per a construir o pintar sis retaules: el de l'altar major de la capella de Nostra Senyora de Gràcia de Palamós (1561), els de l'altar major i de l'altar lateral de la Mare de Déu de la parròquia de Sant Mateu de Vall-llobrega (1570), el de l'altar major de Santa Eugènia de Vila-romà (1573-1578) i finalment els de l'altar major i de la capella lateral de Nostra Senyora del Roser de la parròquia de Santa Maria de Palamós (1580-1587), retaules que són prou importants per donar-los a conèixer.

No és la meua intenció —ni me'n veig capaç— de fer l'estudi tècnic d'aquests retaules. Tan sols vull posar a l'abast dels entesos els capítols concordats entre els promotors de l'obra i els realitzadors, fent esment de les fonts arxivístiques d'on provenen. Tot això anirà acompanyat de

(1) Els mots Vila-romà i Vall-llobrega estan escrits seguint les normes ortogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans. Antigament, però, a tots els documents referents a aquestes dues parròquies i en especial els d'origen notarial, es troben les paraules «Vilaroma», «Villaroma» o «Vilarromano», per una part, i «Vallllobrega» o «Vallobrega» per l'altre. Pel que fa a aquest últim, i des de fa uns anys, hi ha una gran polèmica entre els defensors de l'expressió tradicional «Vall-llobrega» i els que creuen que s'hauria de pronunciar «Vall-llòbrega». L'origen d'aquesta picabaralla és el significat que, uns i altres, volen donar a les paraules llatines, «Valle Lubrica» i «Valle-Lubriga».

l'esquema probable de cadascun d'ells i d'un petit comentari i descripció. Lamentablement totes aquestes peces són perdudes d'ençà del 1936. Del retaule de l'altar major de Santa Maria de Palamós es conserven només les pintures d'Isaac Hermes i Vermei que no foren contractades en aquesta ocasió.

La segona meitat del segle XVI, a les parròquies de Vila-romà, Vall-llobrega i especialment a la de Palamós, es caracteritzà per una gran activitat constructiva. Pocs anys després de la sanguinària destrucció de molta part de Palamós i de Sant Joan de Palamós pels turcs de l'esquadra de Barba-rossa (1543), ja estava construïda del tot l'església parroquial de Palamós, començada abans d'aquest daltabaix. Es realitzà l'enèsim desviament de la riera «des Palomar», ara dita Aubi, fet a consciència i amb una amplada de més de 8 metres; també es contruïren els retaules de Sant Mateu de Vall-llobrega, Santa Eugènia de Vila-romà, Santa Maria de Palamós i de la capella de Nostra Senyora de Gràcia, a «Sa Punta» de Palamós. Igualment es començà la construcció del monestir dels agustins i la ciutadella o fortalesa de «Sa Punta» de Palamós. La comunitat de preveres i els jurats de la vila compraren una peça d'artilleria i també feren fondre la campana major de l'església parroquial de Palamós, perquè l'anterior estava esquerdada. A l'ensem, s'inicià la construcció de les cases dels voltants de l'actual Ajuntament de la vila de Palamós, i es formaren alguns dels actuals carrers, com el de les Notaries.

Tot l'anterior és demostratiu d'un període de gran activitat, tant a nivell religiós com laic, que va fer necessari un enorme esforç financer. Si pensem que, tan sols, el retaule de l'església de Santa Maria de Palamós va costar mil lliures, i tenim en compte que, a la segona meitat del segle XVI, un solar al centre de Palamós tenia un valor mig de cinquanta lliures, i una casa gran al mateix lloc valia de cent a cent vint lliures, podem fer-nos una idea del valor que representaria l'actualitat.

PALAMÓS. RETAULE DE L'ALTAR MAJOR, CAPELLA DE NOSTRE SENYORA DE GRÀCIA.

El retaule data de mitjans de l'any 1561 (les capitulacions es redactaren el 30 de desembre de l'any anterior) i fou pintat pel mestre Nicolau Mates⁽²⁾, que aleshores residia a la ciutat de Girona. Es tracta del retaule de l'altar major de la capella de Nostra Senyora de Gràcia, construït

(2) Per poder disposar d'una informació més completa, tant dels retaules del Baix Empordà com dels pintors Mates, pel que fa al segle XVI, vegeu els treballs de JOSEP CLARA publicats en els números 2 i 8 dels «Estudis sobre temes del Baix Empordà».

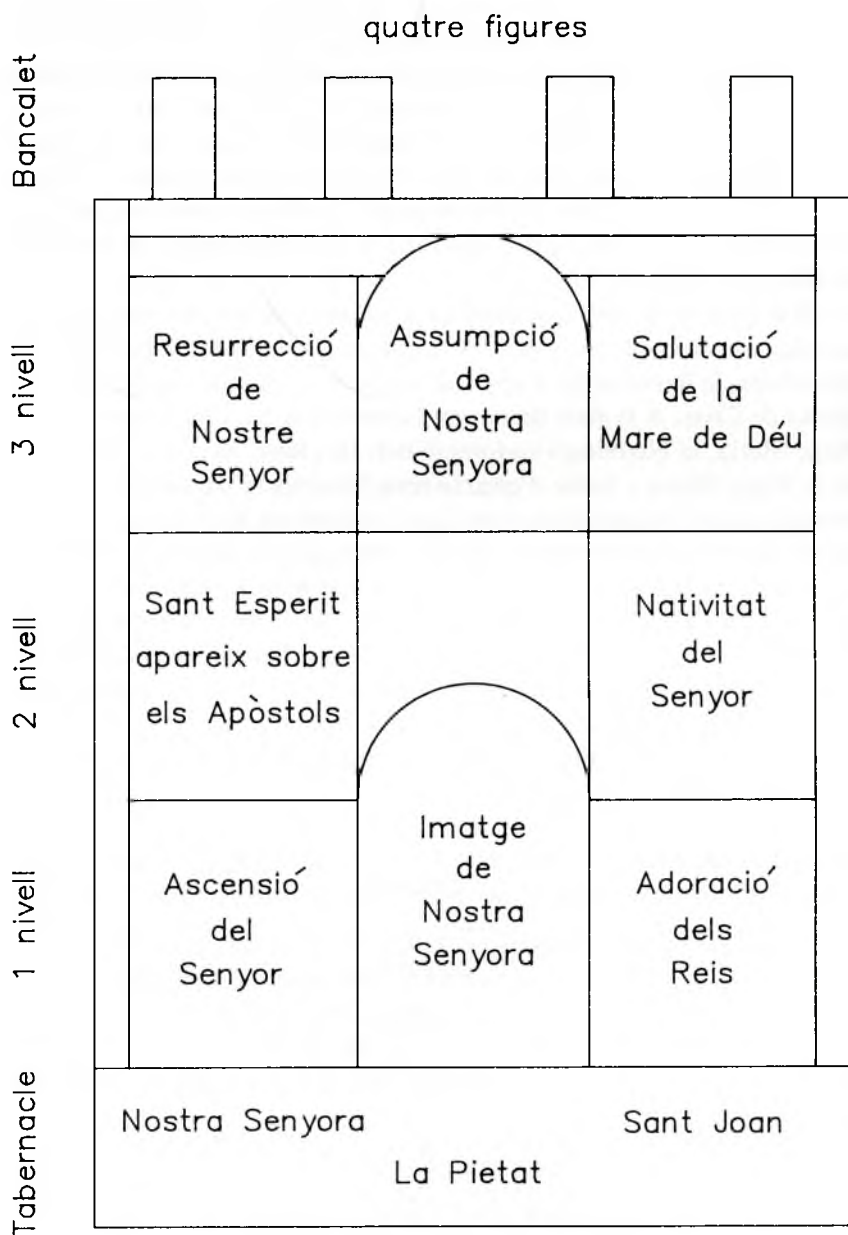

Fig. 1.— Esquema del retaule de l'altar major de la capella de Nostra Senyora de Gràcia de Palamós.

da, a partir de l'any 1509, a l'esmentat paratge de «Sa Punta». L'edifici fou destruït l'any 1695 pels francesos, que havien pres Palamós l'any anterior. Els agustins, que l'utilitzaven pel culte des de 1568, varen edificar un nou convent a prop de l'antic hospital, al Pedró, on s'hi va passar, ja entrat el S. XVIII, la titularitat de Gràcia. En un altre lloc he aclarit el problema de les dues esglésies de la Mare de Déu de Gràcia⁽³⁾. Els jurats de Palamós i els obrers de l'esmentada capella pactaren amb el mestre Mates les condicions pel pintat, i el notari Joan Pagès de Palamós les redactà i en donà fe.

El retaule, de proporcions mitjanes, adient amb les dimensions de la capella, constava de tres nivells. A la part esquerra hi foren pintades, de dalt a baix, la Resurrecció, l'aparició de l'Esperit Sant als apòstols i l'ascensió de Crist. A la part dreta, també de dalt a baix, la Salutació a la Verge Maria, la Nativitat i l'adoració dels tres Reis. Al centre, la imatge de la Verge Maria i, sobre d'ella, la seva Assumpció. A dalt de tot, s'hi posaren quatre imatges sense especificar, interpretant així l'expressió «bancalet» que s'usa a l'escriptura. En els tabernacle o sagrari, hi havia les imatges de la Pietat al centre, les de la Verge Maria a un costat i la de Sant Joan a l'altre. Es nota, per una banda, l'elecció de misteris de goig i de glòria del Rosari, i per altra, la devoció palamosina a Sant Joan.

Es va pactar que tot el retaule fos pintat a l'oli i que tingués molta part daurada, argentada i de color blau.

El mestre Mates va disposar d'uns set mesos per a pintar-ho i, en compensació, va rebre trenta tres lliures.

VALL-LLOBREGA. RETAULES DE L'ALTAR MAJOR I DE NOSTRA SENYORA, PARROQUIAL DE SANT MATEU (ESGLÉSIA VELLA)

Els capítols foren redactats pel notari de Palamós, Joan Pagès, el 21 d'abril de l'any 1570, i pactats entre els obrers de la parròquia de Sant Mateu de Vall-llobrega i el pintor gironí, Joan Mates, fill de Nicolau, esmentat en parlar de l'anterior retaule. De l'església vella en resten els murs —sense coberta— a mig quilòmetre del Raval de Vall-llobrega, passat can Pelegrí.

RETAULE DE L'ALTAR MAJOR

Estava presidit, al centre, per la imatge exempta de Sant Mateu, se-

(3) PERE TRIJUEQUE, *Capella de Nostra Senyora de Gràcia*, «PROA de Palamós», III època, núm. 41.

gurament de grans proporcions. En el bancal hi foren pintades la Pietat, al mig, i, als costats, Nostra Senyora, Sant Joan, Sta. Magdalena, Sta. Llúcia, Sant Tomàs, Sant Andreu, Sant Narcís i Sant Nicolau. Sobre del bancal i a cada costat de la imatge de Sant Mateu, les pintures de quatre fets de la vida d'aquest sant. Encara que el document digui que Sant Sebastià i Sant Roc siguin pintats als costats dels fets de Sant Mateu, em sembla, i així ho proposo a l'esquema, que havien d'anar a sobre d'ells. Més amunt, Sant Miquel i Sant Antoni, a cada costat de la imatge central. Al centre, en el nivell superior, una pintura representava la Crucificació, amb els personatges següents: El Crist i els dos lladres, crucificats;

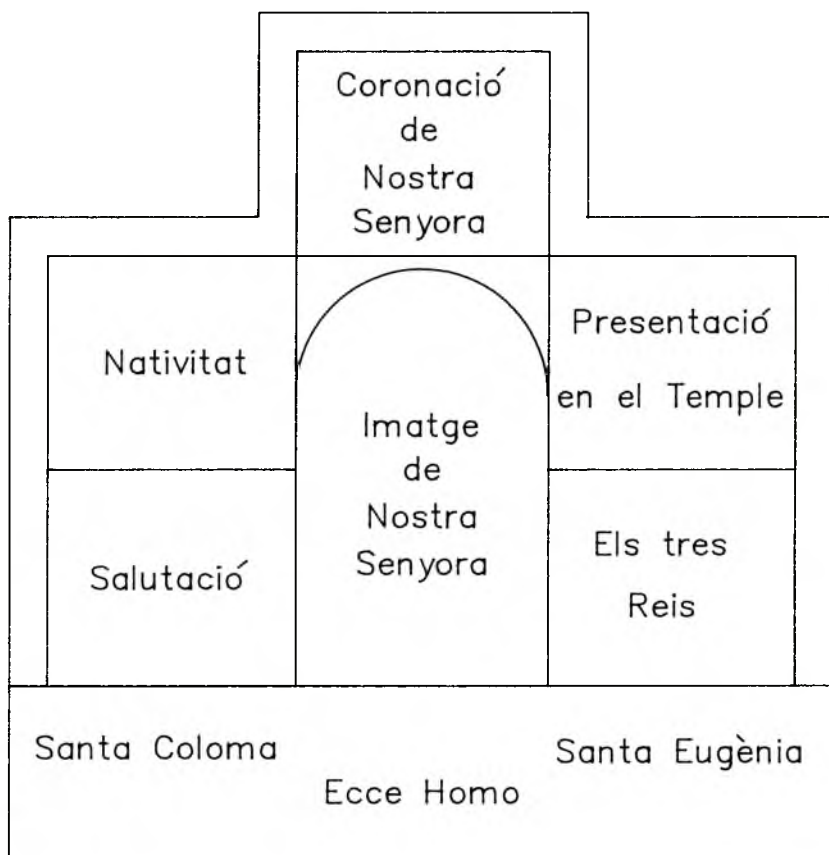

Fig. 2.— Esquema del retaule de la capella lateral de Nostra Senyora, de l'església parroquial de Sant Mateu de Vall-llobrega (l'església vella).

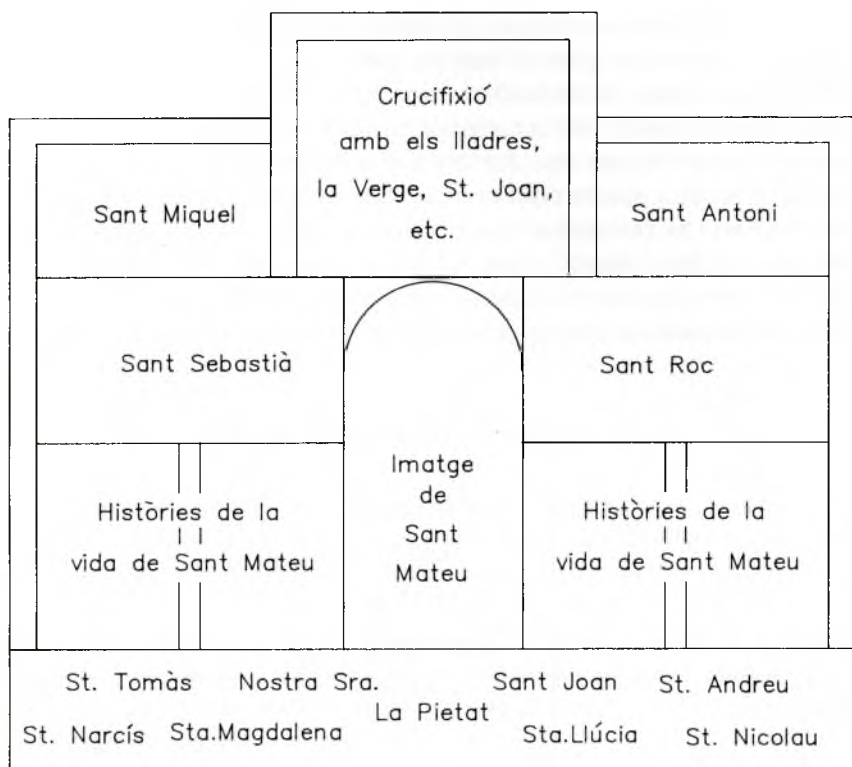

Fig. 3.— Esquema del retaule de l'altar major de l'església de Sant Mateu de Vall-llobrega (l'església vella).

la Verge Maria, Sant Joan i Santa Magdalena, i —al peu de la creu— Maria Jacobé i Maria Salomé. L'esquema pren un model gòtic atesa la petició dels obrers, «conforme estaven en lo retaule vell».

RETAULE DE NOSTRA SENYORA

Era presidit per la imatge exempta de Nostra Senyora. En el bancal, les pintures d'un Ecce Homo al centre i —a cada costat— Santa Coloma i Santa Eugènia (segurament en atenció a Santa Eugènia de Vila-romà i a Santa Coloma de Fitor). Sobre del bancal, quatre goigs de Nostra Senyora, la Salutació, la Nativitat, els tres Reis i la Presentació al temple. I, al nivell superior, sobre la imatge central de Nostra Senyora, la Coronació de la Mare de Déu.

El mestre Joan Mates va tenir un termini de set mesos per a la construcció del retaule i, pel seu treball, va cobrar cent vint lliures.

VILA-ROMÀ. RETAULE DE L'ALTAR MAJOR, ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANTA EUGÈNIA

Es conserven dues actes de concòrdia que foren redactades pels notaris de Palamós Joan Pagès i Nicolau Balla, respectivament. La primera, entre els procuradors de la parròquia de Santa Eugènia de Vila-romà i el mestre Joan Forner, per a construir el retaule (1573) i, la segona, entre els mateixos procuradors i el pintor Joan Mates per a pintar-lo (1578). Això es dedueix relacionant dos dels pactes continguts a les dues actes. En el primer pacte es prengué l'acord de construir les portes de la sagristia i posar-hi les imatges de Sant Pere i Sant Pau, però el mestre

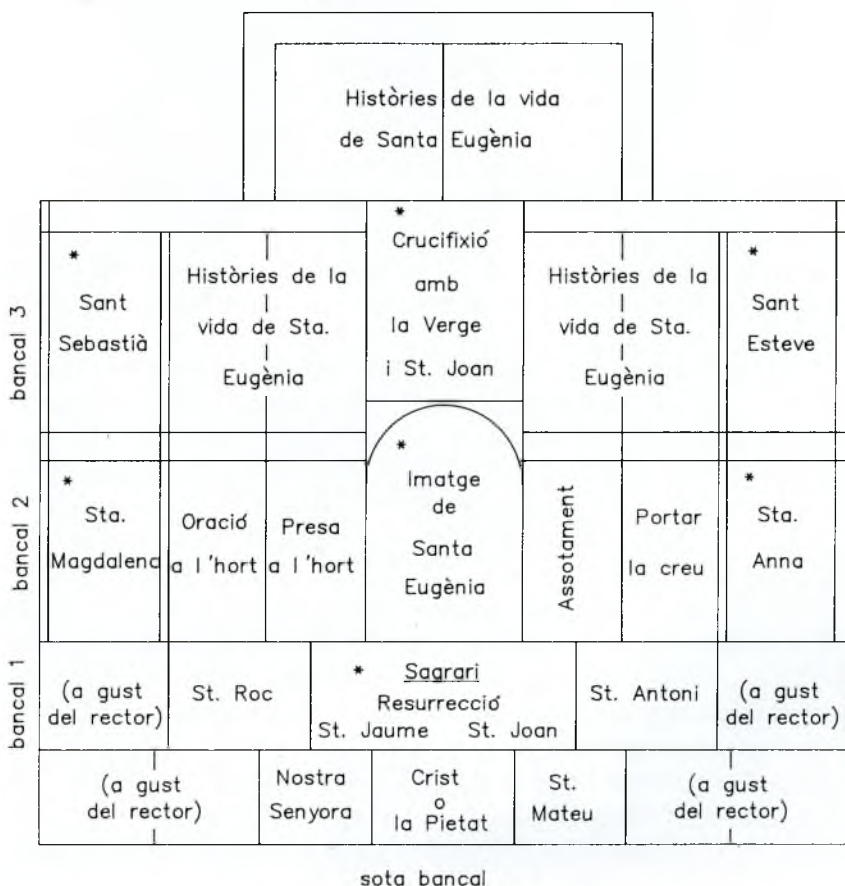

Fig. 4.— Esquema del retaule de l'altar major de l'església parroquial de Santa Eugènia de Vila-romà. *Talla; la resta del retaule fou pintat.

Forner tan sols va haver de construir-les. En el segon, s'esmenta una falta que va fer el fuster a les pasteres més altes del retaule i que la feina per a arreglar-lo havia d'anar a càrrec dels procuradors; el mestre Mates tan sols havia de pintar-ho.

Per altre part, en construir el retaule, es varen deixar unes parts per al posterior pintat.

CONSTRUCCIÓ DEL RETAULE

En el primer document es relacionen els pactes per a construir el retaule, o sia, per a fer els bancals, columnes, imatges, etc, quasi tot de fusta. L'encarregat de fer-lo fou el mestre «imaginaire» Joan Forner de la ciutat de Mataró. A part de les portes de la sagristia, va construir un primer bancal, incloent el sagrari i les imatges de la resurrecció, Sant Joan evangelista i Sant Jaume, de tres pams d'altura cadascuna. En el segon bancal o nivell, posà, al centre, la imatge de Santa Eugènia, de cinc pams d'altura i, a cada costat, les imatges de Santa Anna i Santa Magdalena, deixant entre aquestes i la imatge central uns campers que posteriorment varen ser pintats pel mestre Mates. En el tercer nivell, sobre la imatge de Santa Eugènia, la Crucifixió amb la de la Verge i Sant Joan, de quatre pams d'altura. Finalment, en el mateix nivell i a cada banda per la part de més enfora, les imatges de Sant Esteve i Sant Sebastià, de quatre pams d'altura.

Totes les imatges descrites havien de ser fetes amb fusta de xiprer o d'arbre blanc, amb uns ferros per poder-les treure del seu lloc. El mestre va disposar de set mesos per a la realització del retaule, essent la data de lliurament el 31 de Maig de l'any 1574. El preu es va fixar en vuitanta lliures.

PINTAT DEL RETAULE

Fou encomenat al mestre Joan Mates, autor del de Sant Mateu de Vall-llobrega, pels procuradors de la parròquia de Santa Eugènia de Vilatorrada, l'any 1578. La seva tasca consistia, apart de pintar les imatges de Sant Pere i Sant Pau a les portes del sagrari, pintar les figures, bancals, columnes i els campers situats entre les figures.

En el sota bancal havia de pintar les figures de Crist o de la Pietat i, a més a més, Nostra Senyora, Sant Mateu, i quatre més a voluntat del Rector. En el primer bancal, als costats del sagrari, sembla que hi havia de pintar Sant Roc, Sant Antoni i dues imatges més a gust del Rector. En el segon bancal o nivell, a cada costat de la imatge de Santa Eugènia, quatre passatges: l'Oració a l'hort, la presa de Crist, el seu assotament,

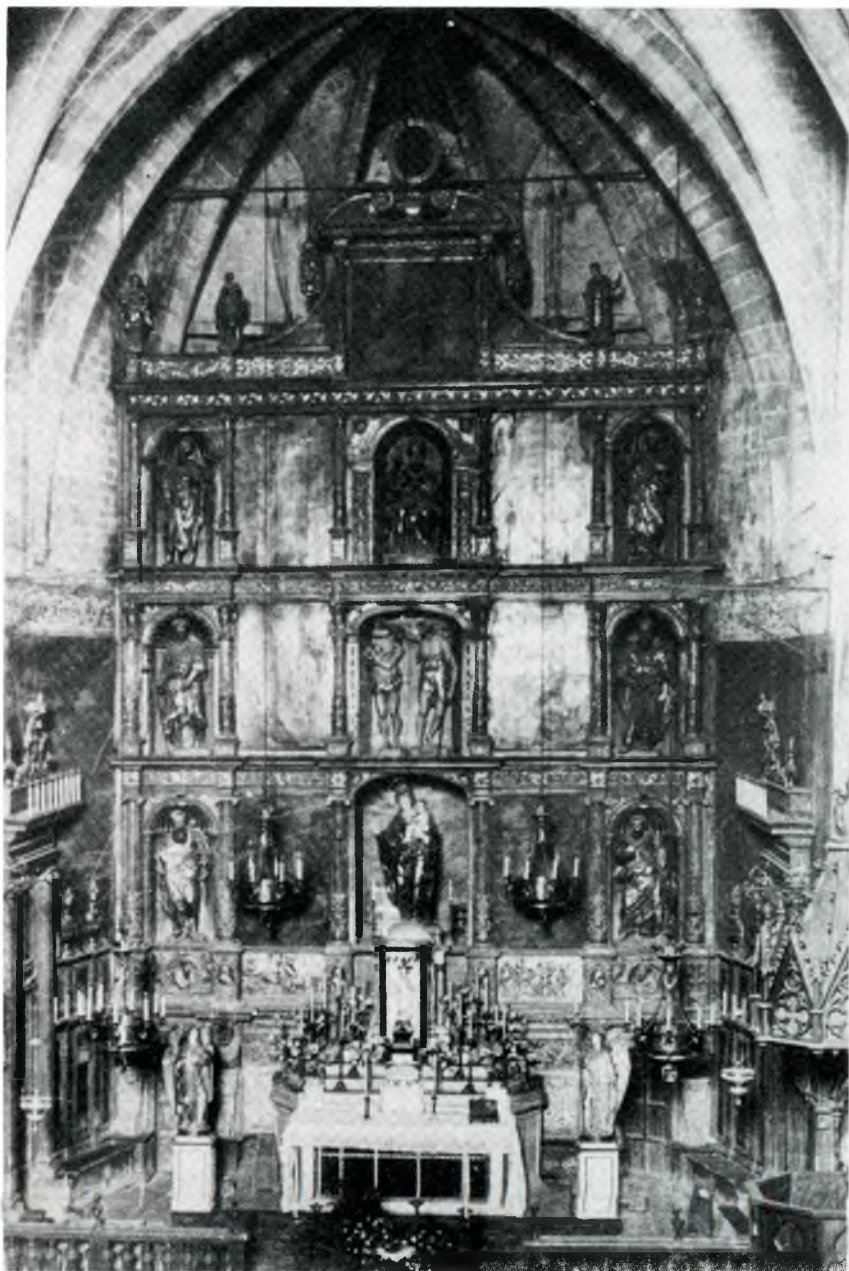

Fig. 5.— Retaule de l'altar major de l'església parroquial de Santa Maria de Palamós. Fotografia d'abans de l'any 1936, trata de *Santa Maria de Palamós*, 1987, de Josep M.^o Marquès i Pere Micaló i Camps.

i el Via Crucis. Les sis pintures restants havien de contenir passatges de la vida de Santa Eugènia. L'esquema que proposo deixa algun dubte a propòsit de la distribució de les pintures.

En el contracte es fa especial èmfasi amb els daurats, argentats i els diferents colors a emprar.

El mestre Joan Mates havia d'acabar el seu treball en un termini de nou mesos, cobrant un total de cent setanta lliures.

PALAMÓS. RETAULE DE L'ALTAR MAJOR, ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANTA MARIA.

El document tracta dels pactes firmats entre els procuradors de la vila de Palamós i el mestre «imaginaire» Joan Ballester, de Girona, que era casat amb una germana del mestre Joan Mates.

Els procuradors varen encarregar-li la construcció dels bancals, columnes, figures, etc. o sia, tota la part del retaule que havia de ser feta de pedra i fusta. Respecte a la part pictòrica, que no figura en els pactes, i que és justament l'única que avui encara es conserva, és atribuïda al pintor renaixentista, Isaac Hermes i Vermei.

Segons consta en els pactes, el mestre es va inspirar en un esborrany de la tomba del papa Juli II, i el va construir utilitzant pedra de Montjuïc, de la ciutat de Girona, i fusta de xiprer i arbre blanc.

Dins la complexitat d'aquest retaule, destacaré que les columnes eren del tipus jònic en el primer nivell, corinti en el segon i la resta foren del tipus compost «composit». La descripció de les imatges no és necessària perquè, a diferència dels anteriors retaules, disposem d'una fotografia d'abans de l'any 1936, any en què fou destruït. L'única variant que hi hauria respecte del contracte és que la Trinitat que l'havia de coronar, fou substituïda per una pintura de la coronació de la Mare de Déu.

El mestre Ballester va cobrar mil lliures pels tres anys que va tardar en construir-lo.

PALAMÓS. RETAULE DE LA CAPELLA DEL ROSER, ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANTA MARIA

Els capítols per a la construcció del retaule foren pactats entre la confraria del Roser de la parròquia de Palamós i l'escultor gironí Bernadí Carbonell, el 28 de Juny de 1587. L'esborrany inicial, dibuixat pel mestre, fou parcialment corregit pels contractants, restant de la següent manera: En el bancal es construïren quatre imatges a mig relleu, de dos pams i mig d'altura, que representaven Sant Sebastià, Sant Roc, Sant Benet

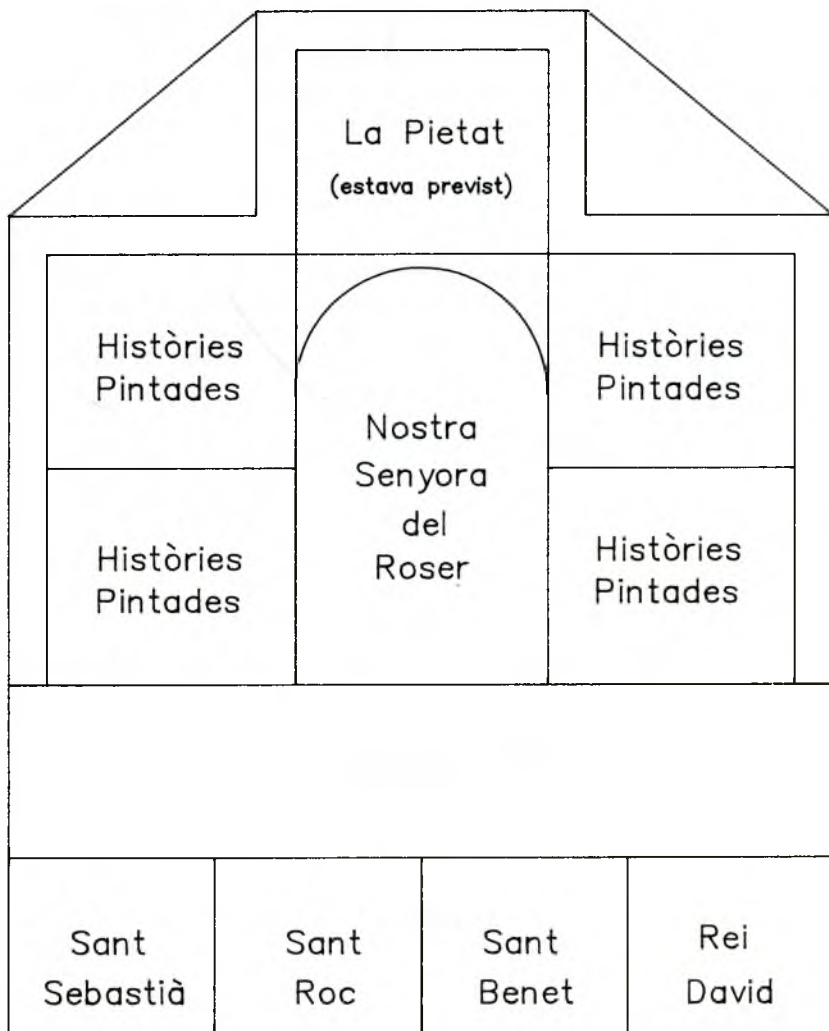

Fig. 6.— Esquema del retaule de la capella lateral de Nostra Senyora del Roser, de l'església parroquial de Santa Maria de Palamós.

i el rei David. A la part central del retaule s'hi posà la imatge de Nostra Senyora del Roser que ja estava construïda. Als costats, quatre històries o fets sense especificar i, a dalt de tot, estava previst col·locar-hi una Pietat que tindria, a cada costat, uns profetes amb «minyons». Tot el retaule tenia una amplada de disset pams i es podia tancar mitjançant una porta de dos batents.

El mestre Bernadí Carbonell va disposar d'un termini de catorze mesos per a construir-lo, i va cobrar vuitanta lliures.

La capella del Roser fou, segurament, la segona a mà dreta, davant de l'actual capella fonda, ara dedicada a la Verge del Carme.

	Retaule de				
	N ^a S ^a de Gràcia	St. Mateu de Vall-llobrega	Sta. Eugènia de Vila-romà	Sta Maria de Palamós Alta Major Capella Roser	
Data dels Capítols	30/12/1560	21/4/1570	29/10/1573 18/3/1578	18/7/1580	28/6/1587
Autor	Nicolau Mates	Joan Mates	Joan Forner Joan Mates	Joan Ballester	Bernadí Carbonell
Tipus de treball	pintar	pintar	construir pintar	construir	construir
Termini	7-8 mesos	7 mesos	7 mesos 9 mesos	3 anys	14 mesos
Data d'acabament	15/8/1561	25/12/1570	31/5/1574 25/12/1578	18/7/1583	Setembre 1588
Preu	33 lliures	120 lliures	80 lliures 170 lliures	1000 lliures	80 lliures

APÈNDIX

I

30 de desembre de 1560.

Capítols per a pintar el retaule de l'altar major de la capella de Nostra Senyora de Gràcia, de Palamós.

Arxiu Històric de Girona (AHG). Notaris del districte de la Bisbal, secció de Palamós (NP). núm. 94.

Capítols fets pactats y concordats per y entre los honorables Jaume Mauri, Pere Ropidera y Joan Massoni l.any present jurats de la universitat de la present vila de Palamós, Bernadí Lampis y Joan Gottes l.any present obres de la Capella de Nostra Dona de Gràcia situade dins la

punta de la vila de Palamós de una part, y lo honorable mestre Nicholau Mates pintor habitant en la ciutat de Girona de part altre, per raho de pintar un retaula en la dita Capella de Nostra Dona de Gràcia en lo modo següent.

-E primerament es pactat que lo dit Nicholau Mates es obligat axi com de present se obliga a pintar lo dit retaula bé y degudament de aquesta manera y ab les següents histories, so es, la Salutació de la Mare de Déu alt en lo dit rettaule y a mà dreta de aquell; y mes baix la Nativitat de Nostre Senyor y baix la Adoració dels Reis. Al altra (lv) part de dit retaula so es, a part esquerra alt la Resurrecció de Nostre Senyor y al mig de la part esquerra com lo Sant Espirit aparegue a los dotze apostols y baix de la dita part esquerra la Assencio de Nostre Senyor y en lo mig de dit retaula sobre la ymage de Nostra Senyora la Assumpcio de Nostra Senyora y en lo banquetalet se fassen quatre figures a voluntat dels dits honorables jurats y obres y en lo tabernacle en lo mig se fara la Pietat y a la una part la ymage de Nostra Senyora y en la altre Sant Joan y tot asso ha de esser pintat al oli.

-Item es pactat etc. que las ditas colors han de esser finas y de or de ducat y de bon argent i de bon asul lo qual retaula ha de pintar de assi a la festa de Nostra Senyora del mes de Agost primer vinent i a de esser pintat al oli com ja es dit.

-Item es pactat etc. que los honorables jurats y obrers donan al sobre dit mestre Mates per pintar lo dit retaula trenta tres liures de moneda barcelonesa pagadores de aquesta manera, so es, en la mateixa hora havent enguixat dit retaula per la primera paga honse liures y acabat de pintar lo dit retaula altres honse liures y del dia se acabara de pintar dit retaula a tres mesos las hores primers vinents les restants honse liures barceloneses a compliment de les dites XXXIII liures per so nes obliga los béns de dita vila i Capella etc.

-Item es pactat etc. que si acas lo dit mestre Nicholau Mates no havia pintat lo dit retaula per tot lo dit temps en tal cars pasada la festa de Nostra Senyora del mes de Agost los dits honorables jurats y obres que las hores seran fassen pintar lo dit retaula a despesses del dit mestre Nicholau Mates. Si empero no era cars de malaltia o altres justes impediments per los quals dit mestre Mates no fos pogut venir.

Que quidem capitula fuerunt laudat et firmata per dictas partes in dicta villa Palamosii die XXX mensis Decembris anno 1560.

Testes fuit Joannes Massanet major dierum de Colonico et Anthicus Salva cultor de Vilaromano.

II

21 d'abril de 1570

Capítols per al pintat dels retaules de l'altar major i de l'altar lateral de Nostra Senyora, de l'església parroquial de Sant Mateu de Vall-llobrega. AHG. NP. núm. 110.

En nom de nostro senyor Deu etc.

Capitulació y concordia feta pactada instada y concordada per y entre los honorables Jaume Mascort, àlias Pagès e Pere Pelegrí, pagesos y l'any present obres de la Obre de la Iglesia de Sanct Mateu de Vallobrega procuradors sindics y actors de la Universitat y Perrochia de Vallobrega com consta de llur procura y potestat a baste pres en la present Notaria de Palamos y en poder del notari devall escrit XV de Janer mes prop passat de una part, y lo honorable mossen Joan Mates pintor de la ciutat de Gerona habitant de part altre y sobre lo pintar del retaula del altar major de Sanct Mateu de Vallobrega y del retaula de Nostra Senyora de dita esglesia de Vallobrega en lo modo forma y manera seguent y devall escrit.

-Primerament es pactat convingut y concordat entre ditas parts que los dits retaules sian molt be enguixats y encanyamats alli hont haura juntas y mes tant devant com darrera y alli ha hont sera menester com de bon mestre se pertany.

-Item es pactat etc. que en las portas de la Sacristia sian pintades las figuras de Sanct Pere y de Sanct Pau y lo revestement qui esta en torn sia daurat de or fi. E mes tota la talla del banchal sia daurada de or fi y campida de atzur y carmesi alli hont sera menester y mes que en lo mig del banchal sia pintada la Pietat y de una part Nostra Senyora y de la altre part la figura de Sanct Joan y l'altre camper Santa Magdalena y de l'altre part Santa Lluçia y del altre part Sanct Thomas y del altre Sanct Andreu y al cap del banchal Sanct Narcis y al altre cap Sanct Nicholau.

-Item es pactat iem. que los quatre campers que estant del banchal en amont als costats de Sanct Mateu de una part y altre sian pintades quatre ystories de la vida de Sanct Mateu mes en los altres quatre camps que estan als costats de ditas istories y de les polseres de una part y altre sian pintades les figures següents. So es a saber en lo un camper la image de Sanct Sabestia desim com esta asagetat en un albre mes en la altre camper qui esta de la altre part sia pintada la image de Sanct Roch ab l'angell que li senya la nafre y ab lo gos que li aporta lo pa y mes en

l'altre qui esta mes (lv) alt la ymage de Sanct Miquell ab la figura del mal spirit entre los peus y en l'altre camper qui esta de l'altre part mes alt sia pintada la figura de Sanct Antoni ab lo porch y ab lo seu bordo ab una esquella y los campes de ditas figuras an de esser daurats y pintats i las diademas daurades y pintades conforme estaven en lo retaula vell mès en lo camper que esta mes alt al cap de mont del retaula volen que y sia pintat com Nostro Senyor esta crucificat en la creu y lo bon lladre y lo mal lladre y la Maria y Sanct Joan y Santa Madalena al peu de la creu y Maria Jacobe y Maria Salome y dita pintura volen que sia pintada al tremp conforme al retaula vell.

-Item es pactat etc. que la image de Sanct Mateu que esta de bulto en lo mig del retaula volen que sia daurada de or fi y pintada de colos fines alli hont sera menester y la cambra de dita figura sia dada de atzur y encarfada de or fi y la petxina daurada de or fi y campida de atzur y carmesi alli hont sera menester.

-Item es pactat etc. que les polseres de dit retaula volen que sian argentades y dadas de carmesi y sobre daurades y esgrafiades ab uns candelers al romano y mes totes les pilas y turbas de dit retaula y tota obra de taller tant la pessa mes alta com la mes baixa sia daurada de or fi y campida de atzur y carmesi alli hont sera menester.

-Item es pactat etc. que en lo retaula de Nostra Senyora volen que sia pintat en lo mig del banchal un (Ecce Homo) com esta azotat ab una canya en la ma y una corona de espines en lo cap y en un cap Santa Coloma y al altre cap Santa Eugenia.

-Item es pactat etc. que volen en lo dit retaula los goigs de Nostra Senyora que seran lo següents. Lo primer la Salutació, lo segon la Nativitat de Nostra Senyora lo tercer los tres Reis lo quart la Presentacio del temple y en lo camper qui esta mes alt la Coronacio de Nostra Senyora y ditas estories volen que sian pintades al oli mes la image de Nostra Senyora que esta de bulto en lo mig del retaula volen que sia daurada de or fi y pintada de colos fins alli hont sera menester y la cambra de dita figura sia dada de atzur y encarfada de or y la petxina daurada de or fi y campida de colos fins alli hont sera menester y mes tota obra de talla de dit retaula tant la pesa mes alta com la mes baixa sian daurades de or fi y campida de colos fins alli hont sera menester (2) e mes les polseres de dit retaula sian fetes conforme seran los del retaula major.

-Item es pactat etc. que lo preu de dit retaula es cent y vint liures dich CXX moneda barcelonesa pagadores en tres pagues desta manera. So es la primera paga enguixats que sian los dits dos retaules a tot punt me han de donar quoranta liures dich XXXX per a comprar or y colos la

segona paga acabada la fahena y posada en son lloch me ha de donar altres quoranta liures dich XXXX y acabada la fahena a cap de sis mesos les restants quoranta liures a compliment de tot lo preu estan avinguts de dits dos retaules.

-Item es pactat etc. que los dits senyors de sindics jurats y obres de Vallobrega han de donar casa francha al dit mestre Mates per fer dita fahena y lit franch per a dormir com es de practica y costuma per las comunitats qui fan semblants fahena y asi per tot lo temps que hauran menester per acabar dita obre. E mes lo dits sindics jurats y obres nos han de fer donar lenya per a fer aigue cuite per enguixar y pintar dits retaules. Mes nos han de portar dues dotzenes de ous cada diumenge per a pintar dits retaules.

-Item es pactat item. que lo dit Mates ha de acabar dit retaula de aqui a Nadal primer vinent. Si tinguera desgracia de malaltia o alguna legitima impedimenta que Déu ne fos servit y jo promet de acabar dits retaules ab... de nostro Senyor bé y degudament com en los capitols damunt dits promet. Si jo vos donava una cosa per altre que no fos com los promet que vosaltres eo pugan fer mirar per mestres a costas y despesses mias. Com jo non volgues adobar o acabar y mes per adonar les seguretats per acabar dita fahena me obliga tots mos bens presents y esdevenidors acabant dia obre conforme vos tinch promes me han de pagar dita quantitat sens danys y despesses mies. Mes los senyors de jurats y obres acabada que sia dita obre han de sercar e pagar un fuster per a clavar per ferraments dits retaules ajudant los jo de persona en lo que pore.

Que quidem capitula etc. fuerunt facta laudat firmata et jurata per honorabilem Jacobum Mascort alias Pages et Petrus Palegri cultores et operarios ecclesie per etiam procuratores sindici et actores universitatis et perochia de Vallepuprica prout de eorum procura plene contat publico procurationis instrumento in ecclesia de Vallepuprica et in posse infrascripti Notarii confecto die decimo quinto mensis januari proxime preteriti et honorabilem Joannem Mates pintorem ac filium (2v) et heredem universalem honorabilis Nicholai Mates pintoris civitatis Gerunde obligando qui libet eorum omnia bons etc. et completur die vigesimo primo mensis aprilis amo a Nativitatis Domini millesimo quingentesimo septuagesimo. Presents pro testibus Honorabiles Joanes Roger Pbro. et Nicholao Balle notario ville Palamosium.

III

29 d'octubre de 1573

Capítols per a la construcció del retaule de l'altar major de l'església de Santa Eugènia de Vila-romà.

AHG. NP. núm. 114.

Concordia capitulacio y avinensa feta pactada y concordada per y entre los honorables Joan Garau Jaume Bofill y Bartomeu Agusti alias Mauri de la Fosca, tots pagesos y procuradors de la parroquia de Santa Eugenia de Vilaroma del Comtat de Palamos com consta de nostra procura e potestat ab acte public pres en la present Notaria de Palamos a vint dies del mes de Satembre mes prop passat de una part e lo honorable mestre Joan Forner ymaginaire de la vila de Mataro bisbat de Barcelona de part altre, de y sobre la fabrica del retaule del altar Major de dita esglesia de Santa Eugenia de Vilaroma del comtat de Palamos en lo modo forma y manera seguent y devall escrita.

-E primerament es pactat convingut i concordat entre ditas parts que lo dit mestre Joan Forner es obligat axi com de present se obliga en fer y fabricar lo dit retaule del dit altar Major de la dita esglesia de Vilaroma fet al romano segons y conforme a la trassa que de present es mostrada y de ma del notari devall escrit firmada amb les histories següents y devall escrites. So es que a cada part del dit altar Major fara unes portes fetes al romano per entrar en dita sacristia y sacrari i a la porta de part dreta estara pintat Sant Pere y a la esquerra Sant Pau las quals pintures han de fer los dits sindics a despesses de dita universitat que lo dit mestre Forner no es obligat a mes de fes dites portes.

-Item es pactat etc. que lo dit mestre Joan Forner en lo mig del altar y en el primer banchall ha de fer un sacrari molt ben acabat y en lo mig del sacrari una resurrecció y a la part dreta Sant Joan evangelista y a la part squerra Sant Jaume los quals (lv) tres personatges han de esser de altaria de tres palms restant en dit banchall a cada part dels sacrari dos camps e o dos instancies per deurar les histories.

-Item es pactat etc. que en lo segon banchal de dit retaule fara la image de Santa Eugenia de bulto de altaria de cinc palms y a la part dreta Santa Anna y a la part esquerra Santa Magdalena de altaria de quatre pams e mig los quals estaran en los camps mes enfora.

-Item es pactat etc. que en lo tercer banchal y sobre lo personatge de Santa Eugenia fara un crucifici posat en creu de bulto de altaria de quatre palms ab la Maria a la part squerra de altaria de quatre palms

los quals Maria y Sanct Joan hi han de estar dins la mateixa instancia del crucifici restant les campés a cada part y en los campés mes fora la part dreta Sanct Esteva y a la part squerra Sanct Sebastia de bulto de altaria de quatre palms ab les polseres y pilars segons esta en la trassa.

-Item es pactat etc. que lo dit mestre Joan ha de fer dites images ab lo millor ab un ferro per que se pugan llevar y mudar com voldran.

-Item es pactat etc. que lo dit mestre Joan es te acercar tot lo llenyam fora menester per dit retaula a ses propias despeses, so es lo retaula de abre blanch y totas les personages de xiprer bo y rebador.

-Item es pactat etc. que lo dit mestre Joan Forner promet acabar lo dit retaula del dia present al derrer dia del mes de Maig primer vinent e si acas no sera acabat, los dits procuradors e actors tinguen plena llibertat de fer acabar aquell a despeses propies del dit mestre Joan Forner y no de dita universitat.

-Item es pactat etc. que fet y acabat lo dit retaula habans que los dits sindics reben aquell hague de esser reconegut y mirat per dos persones practiques a despeses de dit mestre Joan y a cas que lo dit retaula tingues algun defecta que lo dit (2) mestre Joan Forner lo hague de adobar a despeses suas propies y no de dita universitat asi que los dits sindics no sian obligats rebre aquell sino essent vist y probat esser rebador.

-Item es pactat etc. que los dits procuradors y actors donen a dit mestre Joan Forner per la fabrica del dit retaula vuitanta lliures barceloneses dich LXXX ll. pagadores de present vint y sinch lliures, les restants cinquanta cinch lliures acabat dit retaula y vist y reconegut aquell ab una sola paga.

-Item es pactat etc. que acabat lo retaula y posat en son lloch lo dit mestre Joan Forner lo puga fer mirar y judicar sempre que ell volra.

-Item es pactat etc. que lo dia de la adjudicació de dit retaula los procuradors tinguen llibertat a despeses llurs de fer venir un mestre per judiciar aquell ensemps ab lo dit mestre Forner.

-Item es pactat etc. que lo dit mestre Joan Forner per atanim y complir dites coses dalt especificades obliga llurs propis bens mobles e in-mobles presents y sdevenidors hont se vulla que sian.

Testes sunt Honorable Antoni Guardies cirurgi de Palamos et Petrus... cultor de Colonico.

Actum Palamosio die XXVIII Octobris MDCXXIII.

IV

18 de març de 1578

Capítols per a pintar el retaule de l'altar major de l'església de Santa Eugènia de Vila-romà.

AHG. NP. núm. 122.

Capitulació y concordia feta pactada y concordada entre los honorables Jaume Bofill, Joan Garau y Bartomeu Agusti alias Mauri procuradors sindics y actors de la universitat y parroquia de Vilaroma axi com de llur procura y potestat plenament consta ab acte pres en la present Notaria a dos del present y corrent mes de Mars de una part y mossen Joan Mates pintor de Gerona de part altre de y sobre lo pintar del retaulla del altar Major de l'esglesia de Santa Eugenia de Vilaroma en lo modo seguent y baix escrit.

-Primerament es pactat etc. que lo dit retaula sia molt ben enguixats (lv) y encanyamats en los llocs hont haura juntes y huns axi devant com darrera y alli hont sera menester axi com un bon mestre deu fer y se pertany.

-Item es pactat etc. que en les portes de la secrestia sian pintades les figures de Sant Pera y de Sant Pau y lo revestiment que esta en torn sia daurat de or fi y pintat conforme requer la obra.

-Item es pactat etc. que en lo sota bancal sian fetes set miges figures en lo mig un Cristo o Pietat y en los costats, en la una banda Nostra Senyora y en l'altra banda Sant Mateu y los quatre a voluntat del Rector les quals hagen de esser enriquides de or fi conforme la obra requer.

-Item es pactat etc. que en los quatre camps del bancal consecutius ab Santa Eugènia, so es dos de cada costat sia pintat a la hu la oracio del hort en l'altre com lo prengueren en lo hort, en l'altra lo azotament y en l'altre lo portament de la creu.

-Item es pactat etc. que les altres sis histories restants en dit retaula hagen de esser pintades de la vida de Santa Eugenia enriquidas de or fi y colors fins conforme la obra requer.

-Item es pactat etc. que en los quatra camps xichs hagen de esser pintades quatra imatges la una de Sant Roch ab la sua historia en la altra Sant Antoni les altres dos que resten seran pintades a coneguda del rector y tota la plaia primera hage de esser pintada al trempa i enriquida de or fi diademas y frasadures hagen de esser enriquides y pintades de or fi conforme la obra del tremp requer.

-Item es pactat etc. que la figura de Santa Eugenia hage de esser tota

enriquida de or y brocadejada tant ricament com ab allo se puga fer.

-Item que totes les demes figures y obre de talla cornitges columpnes pilars y tota la obra de talla de dit retaula (2) tant la pessa mes altra com la mes baixa sia enriquida de or fi argent fi y atzull y altres colors necessaries fines conforme dita obra requer.

-Item es pactat etc. que per la falta que lo fuster ha feta en dos paste-res mes altas del acabament del retaula que dits sindics hagen fer dobar aquelles a despeses de la obra o universitat del modo los aparrà y del dit Mates les hague de pintar del modo que aparrà millor a dits sindics.

Item es pactat etc. que lo preu de pintar lo dit retaula es cent satanta lliures barceloneses las quals dits sindics han de pagar al dit Mates desta manera, so es la primera paga enguixat que sia lo retaula a tot punt que son satanta lliures per les quals ha de dar dites Mates seguretat. La segona paga sinquanta lliures pagaran dits sindics acabat que sia de pintar lo dit retaula y asemi en son degut lloch y les altres restants sinquanta lliures a compliment de tot lo dit preu, del dia de la segona paga a hun any les hores primer vinent y no habans.

-Item es pactat etc. que si ningun moviment fahia lo dit retaula per lo guixos altra cosa a culpa de la pintura dins un any y un dia apres sera acabat que a cost y despeses sues sia obligat dit Mates en adobar aquell.

-Item es pactat etc. que los dits sindics han de dar casa francha y llit al dit mestre Mates per tot lo temps que haura de acabar de pintar dit retaula com es de practica y tambe li han de dar llenya per a fer aigue cuita y enguixar y pintar i mes li han de possar una dotzena de ous quiscun diumenge per pintar dit retaula.

-Item es pactat etc. que dits sindics acabada sera dita obra han de cercar y pagar un fuster per a clavar per ferrament dit retaula ajudantlos dit pintor en lo que porà (2v).

-Item es pactat etc. que dit mestre Mates ha de haver acabat de pintar lo dit retaula del dia present al dia y festa de Nadal prop vinent si acas no era desgracia de malaltia o algun legitim impediment que Déu ne fos servit y dit Mates promet acabar dit retaula be y degudament com en los capitols demont es dit e si per cas ell dit Mates donava una cosa per altra o fagui una cosa per altre que no fos com dalt es dit que dits sindics pugan fer mirar dit retaula per mestres a costes y despeses comunes los quals mestres dits sindichs hagen de cercar com ell dit Mates no volgues adobar o acabar y mes per adonar les seguretats per acabar dita fahena ne obligue tots sos bens largament.

.....

Actum Palamosii die XVIII Martii MDLXXVIII.

V

16 de juliol de 1580

Capítols per a la construcció del retaule de l'altar major de l'església de Santa Maria de Palamós.

AHG. NP. núm. 125.

Capitulatio transactio concordia y avinensa feta tractada pactada in-hida y concordada per y entre mestre Nicolau Canyet, Antoni Guardias, Pons Canyet y Antoni Saover procuradors sindichs y actors per las cosas devall scritas ellegits creats e deputats per los jurats y consell general de la vila de Palamós axi com de llur sindicat y potestat consta ab acta presen poder del notari baix scrit a set de Febrer prop passat de una part, y lo honorable mestre Juan Ballester imagineaire y escultor habitant en la ciutat de Gerona de part altra, de e sobra la fabrica del retaule del altar major de la present sglesia de Nostra Senyora de Palamos en lo modo forma y manera següents y devall scrits.

-E primerament es pactat convingut y concordat entre ditas parts que lo dit Juan Ballester sia obligat axi com ab lo present se obliga fer y fabricar un retaule en lo altar maior de dita sglesia conforme y del modo se conté en la trassa per ell feta prenent en assó lo estil y modo del rescuny tenim en nostron poder y ab lo dins lo temps devall nominador, so es que dins un any primer vinent y següent hage fer y fabricar lo peu del dit retaule de pedra de la montanya de Montjuich de la ciutat de Gerona de la millor y mes blancha se trobara ab los termes y obra conforme apar en una stampa de la sepultura de Julio segon de la qual la traslladada fahent que tota la obra que haura y sera en dit peu sia pulida y brunida, so es talla y escultura ab las portas y asiento conforme a la trassa y tambe fara lo sacrari y aquell hage de fer conforme esta en la trassa ell nos ha dada y lo bancal enriqueir del modo ha de estar sensa los imagens y mes la endana que carrega sobre lo bancal ahont ha de estar Nostra Senyora que sia feta ab la pastera de dita Nostra Senyora y las altres dos dels apostols, so es una a cada constatat conforme esta en lo rescuny y sens ningun enriquiment lo qual enriquiment haia de fer l.any vinent juntament ab la demes obra y assò ha de estar fet y posat dintre de un any. E mes dintre l.altra any següent ha de acabar tot lo enfront del retaule ab las columnes y enriquiment y pasteres conforme lo rescuny eo, lo que toca arquitectura y talla presentada ab la trassa per ell donada dibuxada y acabada y de ma de mi notari baix scrit fermada. E mes dintre altre any primer següent acabara y haia de acabar tots los

personatges de bulto y de mig relleu seran necessari en dit retaula conforme es tractara baix en dita capitulació axí que dins tres anys primers vi-nents y següents haia de acabar y de dar acabat dit retaula.

-Item es pactar etc. que en lo banchal sobre las portaladas dit mestre Juan Ballester ha de fer dos apostolls asomats de mig pits en amunt de bulto seguint l'ordre conforme los que estan al retaula de Sanct Just.

-Item es pactat que en lo mateix banchal ha de fer dos istorias de mig relleu, una de cada part del sacrari, y en la una ha de haver un portacreu y en l'altra la oracio que feu en l'ort o lo que ben vist sera a dits sindichs i jurats (1v).

-Item es pactat etc. que lo dit mestre Ballester ha de fer lo sacrari conforme la trassa per ell donada posant hi los imatgens de bulto o de mig relleu de altaria conforme la instancia requerirà, so es en la primera andana ab dos angells ab uns instruments sonants conforme se apar ab dita trassa y los imatgens que ha de fer en dit sacrari han de esser sinch.

-Item es pactat etc. que en l'altra andana sobre lo banchal ha de fer dos apostols de bulto de altaria de nou palms que es lo natural.

-Item es pactat etc. que en l'altre andana hage de fer quatre imatgens de bulto de altaria de nou palms, so es en lo mix lo batejament en hi sia Cristo y Sant Joan y a las altras pasteres los apostols que als sindichs y jurats aparaxara y la mateixa libertat de nominar los apostols que vol-dran en tots los altres imatgens seran en dita hobra.

-Item es pactat etc. que en l'altra andana tercera hage de fer tres imat-gens de bulto de altaria de nou palms los quals seran a coneguda dels sindichs y jurats.

-Item es pactat etc. que en lo final y derrer quadro lo dit mestre Ba-llester ha de fer la Sanctissima Trinitat, so es ab lo Déu lo Para y un Christo y lo Sanct Sperit de mig relleu de altaria conforme sera la instancia.

-Item es pactat etc. que lo dit mestre Ballester ha de fer per los cos-tats quatra evangelistas assomats sobre quatra padrestals, so es dos de cada banda de dita istoria los quals han de esser de bulto de la grandaria requerirà lo loch hont esteran.

-Item es pactat etc. que lo final sia enriquit conforme lo rescuny te-nim conforme lo loch de hont es tret dit rescuny que es en lo principi del libre Viniolla no entenent se que sia obligat a fer las creus.

-Item es pactat etc. que las tres pasteres de la endana del mig ha de fer dit mestre artesonadas conforma la pastera de Nostra Senyora de la trassa per dit mestre donada y lo demes enrequeiment conforma se de-mostra en dita trassa.

-Item es pactat etc. que las altres sis pasteres lo dit mestre haia de

fer y sien fetas ab las patxines y enriqueiment conforme apar en la dita trassa per dit mestre donada.

-Item es pactat etc. que la obra de les columnpes y capitells que haura en dit retaula lo dit mestre fassa y haura de fer conforme la trassa per ell donada y conforme los lochs de hont lo dit mestre ha treta la hobre y inventio de dites columnpes y capitells, so es lo primer orde jonich y lo segon corintio y lo tercer composit y lo mes alt tambe composit i dit retaula ab tot lo compliment ha de prendre de paret a paret tota la emplaria ha en lo loch hont ha de estar dit retaula no entenent fer uns peniatits que estan deboxats en dit rescuny y trassa y en la altària ha de prendre tot lo enfront té lo loch hont ha de estar dit retaula seguint l'ordre de arquitectura de manera que y capian los imatgens de la dita altaria ab la demes obra per manera que hi reste dit retaula falcificat (2).

-Item es pactat etc. que lo dit mestre sia obligat en acabar lo dit retaula dins tres anys comptadors del dia de la festa de sinquagesma prop vinent a tres anys prop vinents y següents sots obligatio y pena de dos cents ducats y si dins tres anys dit retaula com dit es no sera acabat los dits jurats y sindichs lo puguin fer acabar a despeses de dit mestre Ballester o de las fermansas per ell donades si no es per legítim impediment de malaltia e si per cas dit mestre morirà an de esser acabat dit retaula lo que Déu no vulla, que les fermances per ell donadores sian obligats a restituir y smenar lo que dit mestre Ballaster desmesiadament hauria rebut del preu de dit retaula compensant la fahena feta ab la fahedora.

-Item es pactat etc. que lo dit mestre Ballester se obliga a fer tota la fahena de dit retaula aixi de pedra com de fusta en la present vila de Palamós que sols haia de venir la pedra squerrida, so es ab scalaborns.

-Item es pactat etc. que acabada dita obra hage de esser vista y regonogada per dos mestres sculptors o imaginaires los millors se poran trobar a despesas comunas dins dos mesos las prop primers vinents.

-Item es pactat etc. que si dit retaula fahia novament ringa dins hun any y un dia apres de esser acabat lo dit mestre Ballester y las fermansas per ell donadas a llurs despeses sian obligats adobarlo.

-Item es pactat etc. que lo dit mestre Ballester hage de posar tota la pedra fusta i clavaó y totes las altrás cosas necesarias per dit retaula a sas despeses fahent que tant la fusta com la pedra sia bona y rebedora a judici de persones abils.

-Item es pactat etc. que los dits sindichs en dit nom sian obligats de aportar la pedra y fusta sera menester en dita obra tenint lo dit mestre Ballester en la platge de Sant Feliu o en la platge de la vall d'Areu y

no en altra part en esta vila de Palamos.

-Item es pactat etc. que los imatgens de bulto sehan de fer en dit retaula no.ls fasia lo dit mestre Ballester desperiencia sino conforme los papes estampats o de ma de oficials lli seran donats per los jurats y sindichs y fent los dits imatgens en havetne acabat hu o part dells si la vila tenia oportunitat de algun oficial o oficials a dit art los jurats y sindichs puguen fer mirar y judicar aquells per dits oficials y si dits oficials diuhen que no son rebedors ni fets conforme la estampa sera dada a dit mestre, lo dit mestre ne haia de fer altrás que estiguen condacent a dits papers y dits mestres han de posar entre imatgens i columpnas y obra de mig relleu y las altrás obres se poran fer del xiprer de tal manera que tot lo xiprer se es comprat en lo monestir de Predicadors, haia de posar en la obre de dit retaula, y lo restant de abre blanch si acas no troba xiprer.

-Item es pactat etc. que dits sindichs en dit nom donen a dit mestre Ballester casa (2v) franca en lo present vila y franquesa de Capella tot lo temps de dita obra.

-Item es pactat etc. que los dits sindichs en dit nom donaran y pagaran per lo preu y fabrica de dit retaula al dit mestre Joan Ballester mil lliures moneda barcelonesa pagadores del modo següent. So es en continent sera fet y fernet lo present acta y dat compliment a la seguretat de aquell, dos centes lliures barceloneses y com haura acabat lo peu de pedra y lo bancal y la endana demunt lo bancal del modo esta dalt especificat altres dos centes lliures, la qual obra se ha de fer y pagar dins un any y acabat lo peu de dit retaula ab las pasteras y tallas y ab tot lo mestre accepta las figures y mig relleu, altre dos centes lliures, la qual obra se ha de fer dins hun altra any primer següent y acabada la demes obra que son las imatgens y obra de mig relleu y vista rebuda y regoneguda tota la dita obra la qual ha de fer al cap de hun altre any primer següent, axi que ha de esser fet dit retaula ab tot son compliment dins tres anys se li ha de dar y pagar lo compliment del preu que son quatre centes lliures, passats empero sexanta dies apres de esser rebut dit retaula y axi u prometen y juren dites parts.

Quequidem capitula et omnia et singula.....

Testes sunt venerabiles Joannes Roger et Antonius Font prebere ecclesie palamosii beneficiati.

Actum intus domum consilii ville Palamosii die XVI Juli MDLXXX.

VI

Capítols per a la construcció del retaule de la capella de Nostra Senyora del Roser de l'església de Santa Maria de Palamós.

AHG. NP. núm. 135.

Capitulacio y avinensa tractada y concordada entre los honorables mossèn Pons Maruny prevera, Matheu Balla y Anthoni Jemjoan pabordres de la cofraria de la Sanctissima Verge Maria del Roser de la sglesia de la present vila de Palamos procehint y fent les coses baix scrites en presencia y voluntat y consentiment dels venerables mossèn Feliu Solivera rector, Antoni Valenti, Bernat Bosch y Antoni Carreres jurats lo present any de la dita vila de Palamos de una part, y lo honorable mestre Bernadí Carbonell scultor habitant en la ciutat de Gerona de part altre, de e sobre la fabrica del retaule del altar fehedor en la capella de Nostra Senyora del Roser de dita sglesia en lo modo forma y manera següents y baix scrits. Primerament es pactat etc. que lo dit mestre Bernadí Carbonell sia obligat axi com ab lo present se obliga fer y fabricar en lo altar de dita capella de Nostra Senyora del Roser un retaule conforme la trassa n.a frassada (sic) en un pregami lo qual es sota scrit de mà de mi Notari baix scrit y asso dins lo temps devall comptador lo qual retaule ha de esser fet de aquesta manera, so es que axi com en los pedestals del bancal estan deboxades en dita trassa en dit loch ha de fer quatre figures de mig releu de dos palms y mig, y ans més que mancho les quals han de esser un Sant Sebastia al un pedestal y al altre Sant Roch y al altre Sant Benet com abat y al altre un rei Davit; y axi com en dita trassa està trassat y deboxat un Sacrari ha de esser un camp pla; y axi com y ha tres pasteres en dita trassa non i te de haver sino una hont te de estar Nostra Senyora del Roser la qual tenen ja feta y axi com en la istoria mes alta y ha deboxada una Nostra Senyora de Pietat ab un Cristo a les falces ha de esser un camp pla y alli hon estan trassades dos pasteres en los prescrits nos tenen de fer sino uns repartiments a cada banda que dividesca en dos parts cada loch y a fersi dos istories de pintura; y que axi com en los costats de la istoria mes alta de Pietat y ha uns profetes ab dos minyons al costat y ha de haver unes cartelles llanerades del estil y art de una trassallista aporta dit mestre Carbonell sota escrita de mà de Notari baix scrit les quals cartelles han de esser enrequides be y degudament conforme lo restant ha debuxat en dita trassa principal; y per la resta la obra ha de esser conforme la trassa principal de pregami.

E mes es pactat etc. entre les dites parts que lo dit mestre Bernadí

Carbonell hage de haver posat dins la capella de dita Nostra Senyora del Roser dit retaula be y acabat a sos gastos y a risch del dia de Sant Miquel del mes de Satembre prop vinent a un any les hores prop vinent y seguent y que dit retaula hage de esser de bona fusta de albre blanch o xiprer bo.

E mes es pactat etc. entre les dites parts que los dits pebordres de dita confraria per les mans y fabrica del dit retaula hagen de donar y pagar aixi com ab thenor del present capitol convenen y prometen donar y pagar al dit mestre Bernadí Carbonell cent vuytanta lliures barceloneses pagadores desta manera, ço es acabat de posar dit retaula, quinze dies apres vist regonegut y acceptat, en una paga y per asso los dits pobordres ne obliguen tots y sengles bens y drets de la dita confraria.

E mes es pactat etc. que dit retaula hase de tenir desaset palms de amplaria poch mes o mancho sense les polseres y la alsada que hage de estar en son degut effecte conforme la dita obra requer.

E mes es pactat etc. entre les dites parts que lo dit mestre Carbonell ha de adobar lo reixat de dita capella de aquesta manera que axi com fe tanca ab dos portes vuy se hage de anar a soles ab una porta que sia trancada al mig com millor stara.

E mes es pactat etc. entre les parts que tot temps y quant lo dit retaula hage de esser vist y judicat per persones spertes les tals persones sien pagades per iguals parts dels dits pobordres y mestre Carbonell.

Finalment etc.

Et.....

Testes sunt Magnificus Joannes Baptista Puig domicellus Gerunde et venerabile Antonius Reverter presbiter et sacrista ecclesie de Cortiano.

Actum Palamosii die XXVIII junii MDLXXXVII.